

COMPARISON OF ANTITRUST OFFICE IN PUBLIC CONTRACTS AND ECONOMIC COMPETITION

[Srovnání činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v oblasti veřejných zakázek a ochrany hospodářské soutěže]

Martina Bendová¹, Jiří Malíšek²

¹*Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email: o112147@opf.slu.cz*

²*Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta, Univerzitní nám. 1934/3, 733 40 Karviná
Email: o112153@opf.slu.cz*

Abstract: The competence of the Antitrust office include mainly economic competition and public contracts and the supervision of its effective functioning. The aim of this paper is to compare the work of the Antitrust office in these areas. The monitored areas are the sanctions imposed by the Authority in the first instance, the average penalty imposed by the Authority in the first instance, the number of initiated administrative proceedings, the number of appeals submitted in the first instance and development trend analysis of budget and number of employees of the Authority and the number of employees in the surveyed sections.

Keywords: analysis, antitrust office, economic competition, public contracts.

JEL classification: H00, H8, L51

Doručeno redakci: 28.8.2015; Recenzováno: 1.9.2015; 1.9.2015; Schváleno k publikování: 15.12.2015

Úvod

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) vytváří podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonává dohled při zadávání veřejných zakázek a vykonává další působnosti stanovené zvláštními zákony.¹ Úřad patří k ústředním orgánům státní správy v České republice. Veškerá jeho činnost má podstatný vliv na tržní prostředí, jeho další vývoj a v konečném důsledku také ovlivňuje chování firem ke koncovým spotřebitelům.

Cílem daného příspěvku je seznámení s kompetencí Úřadu v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže včetně definování možných forem jejího narušení a také analýza vývoje vybraných charakteristik z obou výše uvedených oblastí.

Jako podklad pro tvorbu následujících grafů byly použity sekundární informace z výročních zpráv uložených na webových stránkách Úřadu. Dle dostupnosti jednotlivých dat z daného zdroje byly vybrané údaje přeneseny do tabulkového procesoru MS EXCEL dle různých časových řad. Následné další zpracování informací probíhalo v programu EViews. Zde byly data také časově a tematicky seřazena. Každému zkoumanému vzorku byl přidělen kód a data byla dále zpracována pod tímto označením a v daném časovém období. Výsledkem jsou níže uvedené grafy, které srovnávají vybranou problematiku současně jak v oblasti hospodářské soutěže tak i veřejných zakázek.

Sledovanými oblastmi jsou sankce udělené Úřadem v 1. stupni, průměrné sankce uložené Úřadem v 1. stupni, počet zahájených správních řízení, počet rozkladů podaných v 1. stupni,

¹ §2 zákona č. 273/1996 Sb.

a analýza trendu vývoje rozpočtu a počtu celkových zaměstnanců Úřadu a počtu zaměstnanců ve sledovaných sekcích.

1 Veřejné zakázky

Veřejné zakázky jsou nákupem služeb, zboží a stavebních prací z veřejných prostředků (Transparency International, 2007). Primárním důvodem existence právní úpravy veřejných zakázek je optimalizace využívání veřejných zdrojů. Tato optimalizace je nutná z důvodu jejich omezeného disponibilního objemu, jakož i potřeby splnit s využitím příslušných prostředků co nejvíce veřejných potřeb (Bergerová, 2005). Kompetence Úřadu vzhledem k veřejným zakázkám jsou rámcově určeny zákonem č. 273/1996 Sb., hlavně ovšem zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Hlavním smyslem dohledové činnosti úřadu je zajištění rovné, transparentní a nediskriminační soutěže, což v konečném důsledku přináší i úspory veřejných financí. Je totiž zřejmé, že zajištění rámce pro efektivní vynakládání finančních prostředků zadavatelů při pořizování dodávek, služeb a stavebních prací lze dosáhnout pouze provedením transparentní soutěže. Z celoevropského srovnání vyplývá, že Česká republika patří k zemím, kde se veřejné zakázky často dostávají na základě předložení co nejnižší ceny (Pravec, 2014). Úřad rozhoduje, zda zadavatel při zadávání veřejné zakázky postupoval v souladu se zákonem, ukládá nápravná opatření a sankce, projednává správní delikty a plní další úkoly stanovené příslušnými zákony. Pravomocná rozhodnutí jsou zveřejňována ve sbírkách rozhodnutí na internetových stránkách Úřadu. Úřad vykonává dohled nad postupem zadavatele při zadávání veřejných zakázek a soutěži o návrh, při kterém vydává předběžná opatření, rozhoduje o tom, zda zadavatel při zadávání veřejné zakázky a soutěži o návrh postupoval v souladu se zákonem, ukládá nápravná opatření a kontroluje úkony zadavatele při zadávání veřejných zakázek podle zvláštního právního předpisu.² Návrh na přezkoumání úkonů zadavatele je zahájen na písemný podnět stěžovatele a může se týkat všech kroků zadavatele. S podáním návrhu je navrhovatel povinen složit na účet Úřadu kauci ve výši 1 % z nabídkové ceny navrhovatele za celou dobu plnění veřejné zakázky nebo za dobu prvních čtyř let plnění v případě smluv na dobu neurčitou, nejméně však ve výši 50 000 Kč, nejvýše ve výši 10 000 000 Kč. V případě, že navrhovatel nemůže stanovit celkovou nabídkovou cenu, je povinen složit kauci 100 000 Kč. V případě návrhu na uložení zákazu plnění smlouvy je navrhovatel povinen složit kauci ve výši 200 000 Kč.³ Kauce propadá, pokud je návrh zamítnut, řízení zastaveno nebo je návrh vzat zpět před vydáním rozhodnutí. Úřad rozhoduje i o spáchání správních deliktů, za něž může zadavateli uložit pokutu do 20 000 000, v případě opakovaného páčání až 40 000 000. Totéž platí i pro správní delikty dodavatelů, kterým ale může být uložen i zákaz účasti na veřejných zakázkách malého rozsahu.

Od 1. července 2006 Úřad dohlíží také nad uzavíráním koncesních smluv podle zákona č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení, a od 1. července 2010 také nad uzavíráním smluv o veřejných službách v přepravě cestujících na základě nabídkového řízení nebo přímým zadáním podle zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících. Pro dohled nad uzavíráním koncesních smluv platí obdobná ustanovení jako u veřejných zakázek s tím rozdílem, že kauce je ve výši 1% předpokládané hodnoty předmětu koncesní smlouvy, nejméně ve výši 50 000 Kč, nejvýše však 2 000 000 Kč. V případě návrhu na uložení zákazu plnění smlouvy je navrhovatel povinen složit kauci ve výši 100 000 Kč.⁴ Pokuty za správní delikty mohou dosáhnout až výše 10 000 000, v případě zákazu účasti v koncesním řízení je zákaz platný 3 roky pro smlouvy s hodnotou plnění do 20 000 000.

² § 112 zákona č. 137/2006 Sb.

³ § 115 zákona č. 137/2006 Sb.

⁴ § 24c zákona č. 139/2006 Sb.

2 Ochrana hospodářské soutěže

Hospodářská soutěž představuje základní mechanismus fungování tržní ekonomiky, zvyšuje konkurenceschopnost, ekonomický růst, výkonnost ekonomiky, přispívá k podpoře inovací a snižuje náklady (Pellešová, 2008). Hospodářská soutěž může být narušována různými způsoby. Lze je rozdělit do dvou obsáhlých skupin. První z nich lze nazvat jako nekalé jednání, kam náleží např. klamavé označování zboží a služeb, parazitování na pověsti závodu, výrobku či služeb jiného soutěžitele, podplácení atd. Danou problematikou se zabývá podrobně občanský zákoník č. 89/2012 Sb. v části 4 Relativní majetková práva, Hlava III Závazky z deliktů, díl 2 Zneužití a omezení soutěže a řeší ji soudy občanskoprávního charakteru. Druhou skupinu tvoří protisoutěžní jednání, kam se řadí dohody narušující hospodářskou soutěž tzv. kartely, zneužití dominantního postavení a spojování soutěžitelů. Od roku 2012 má ÚOHS také svěřen dohled na orgány veřejné správy, které nesmí svou podporou zvýhodnit určitého soutěžitele či jiným způsobem narušit hospodářskou soutěž. Správním řízením týkající se nedovoleného narušování hospodářské soutěže se zabývají antimonopolní úřady. V ČR upravuje problematiku hospodářské soutěže zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. a její ochranu zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (dále jen „ÚOHS“).

K zakázaným dohodám se řadí zejména ty, jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže a tím pádem také snížení blahobytu spotřebitelů, protože obsahují ujednání např. o přímém či nepřímém určení cen, omezení či kontrole výroby, výzkumu, rozdělení trhu či nákupních zdrojů atd.⁵ Dohody o rozdělení trhu či určení cen jsou označovány jako „tvrdé kartely“. Dohody uzavírány mezi soutěžiteli působící na stejné úrovni trhu zboží jsou nazývány jako horizontální dohody, naopak soutěžitelé z různých úrovní trhu mezi sebou uzavírají tzv. vertikální dohody. K horizontálním dohodám také náleží smíšené dohody uzavřené mezi soutěžiteli působící současně na horizontální i vertikální úrovni trhu zboží.

Dominantní postavení zaujímá soutěžitel či více soutěžitelů, kteří díky své tržní síle, mohou na vymezeném relevantním trhu ve velké míře uplatňovat své nezávislé jednání bez ohledu na jiné soutěžitele či spotřebitele. Dominantní postavení není na trhu dosaženo, pokud ve stanoveném období soutěžitel či soutěžitelé, v případě společné dominance, dosáhli menší než 40 % tržní podíl. K praktikám dominantního postavení patří např. vázání odběru plnění, které s původním předmětem smlouvy vůbec nesouvisí, zastavení či omezení výroby, odbytu, výzkumu na úkor spotřebitelů, dlouhodobá nabídka a prodej zboží a služeb za neúměrně nízké ceny s cílem narušit fungování hospodářské soutěže, uplatnění rozdílných podmínek vůči účastníkům trhu při shodném plnění za účelem jejich znevýhodnění atd.⁶ ÚOHS uplatňuje přísnější postup vůči soutěžitelům, kteří zaujímají dominantní postavení na trhu, než vůči těm, kteří se na něm pohybují jen okrajově. V situaci, kdy soutěžitel zaujímá na vymezeném relevantním trhu dominantní postavení, ale chová se konkurenčně, nelze dané jednání považovat za zákonem zakázaný postup. Dominance na trhu může být ale v některých případech výhodná i pro spotřebitele – velikost podniku a jeho postavení na trhu může v některých případech vést k dosažení větší efektivnosti a tím i ke snížení spotřebitelských cen (Pelc, 1995). Spojování soutěžitelů lze definovat jakou fúzi dvou a více doposud samostatně fungujících soutěžitelů na daném trhu. Jedná se o obvyklý jev, kdy se soutěžitelé s menší působností stávají součástí těch, kteří disponují větší mocí na trhu, s cílem upevnění a rozšíření svého postavení. Pokud by díky tomuto spojení mělo dojít k narušení hospodářské soutěže, jsou ze strany fúzujících firem přijímány různé závazky. Až posléze dojde k povolení

⁵ §3 zákona č. 143/2001 Sb.

⁶ §11 zákona č. 143/2001 Sb.

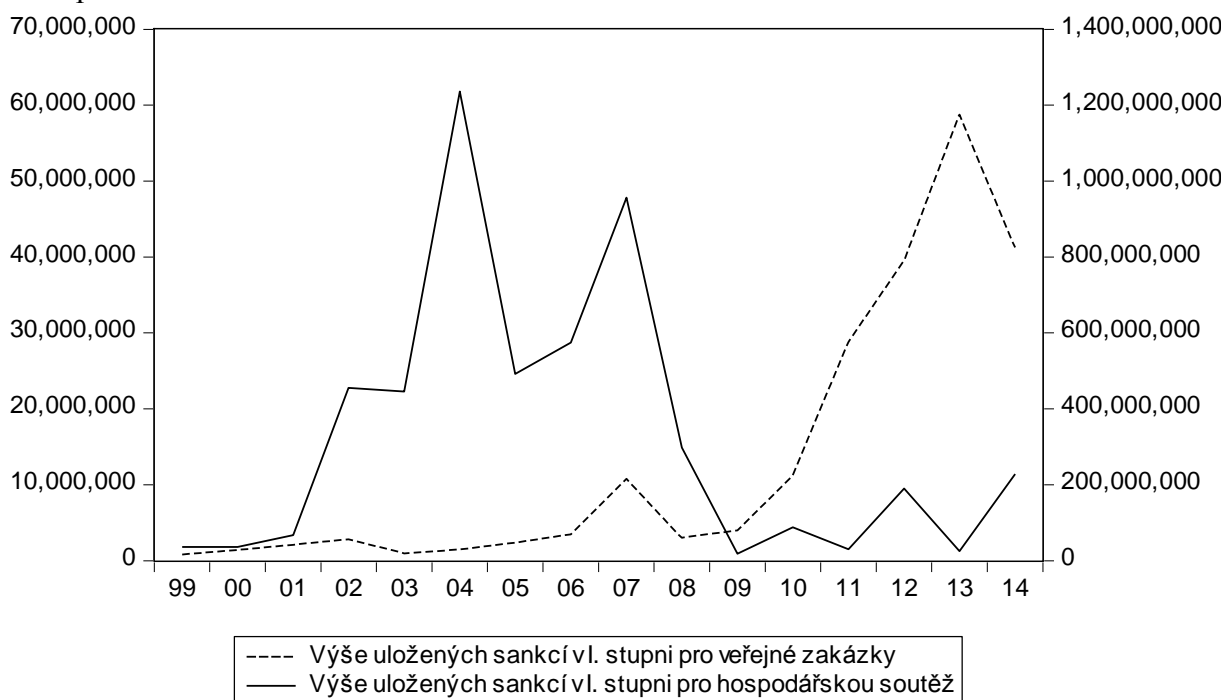
fúze. Může se také stát, že navrhovaná fúze není ze strany ÚOHS vůbec povolena. Cílem takového rozhodnutí není znemožnění realizace podnikatelských plánů jednotlivých soutěžitelů, nýbrž ochrana hospodářské soutěže.⁷

Je pochopitelné, že ve výše uvedené problematice hrají antimonopolní úřady nezastupitelnou roli. Velmi důležitá je také jejich spolupráce s dalšími významnými mezinárodními institucemi (Evropská komise – Generální ředitelství Competition, OECD – soutěžní výbor OECD, WTO, UNCTAD atd.) a rovněž seskupení jednotlivých antimonopolních úřadů na různých úrovních (International Competition Network, European Competition Network, European Competition Authorities).

3 Pokuty udělené Úřadem v prvostupňovém rozhodnutí

Jedním z důležitých ukazatelů činnosti úřadu je výše udělených pokut v prvostupňovém řízení. Na základě zákona č. 500/2004 Sb., je s účastníkem (ky) zahájeno správní řízení. Proti rozhodnutí Úřadu lze podat rozklad. O rozkladu rozhoduje ředitel Úřadu na základě podkladů poskytnutých sekcí druhostupňového rozhodování.

Obrázek 1: Pokuty udělené úřadem v prvostupňovém rozhodnutí v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

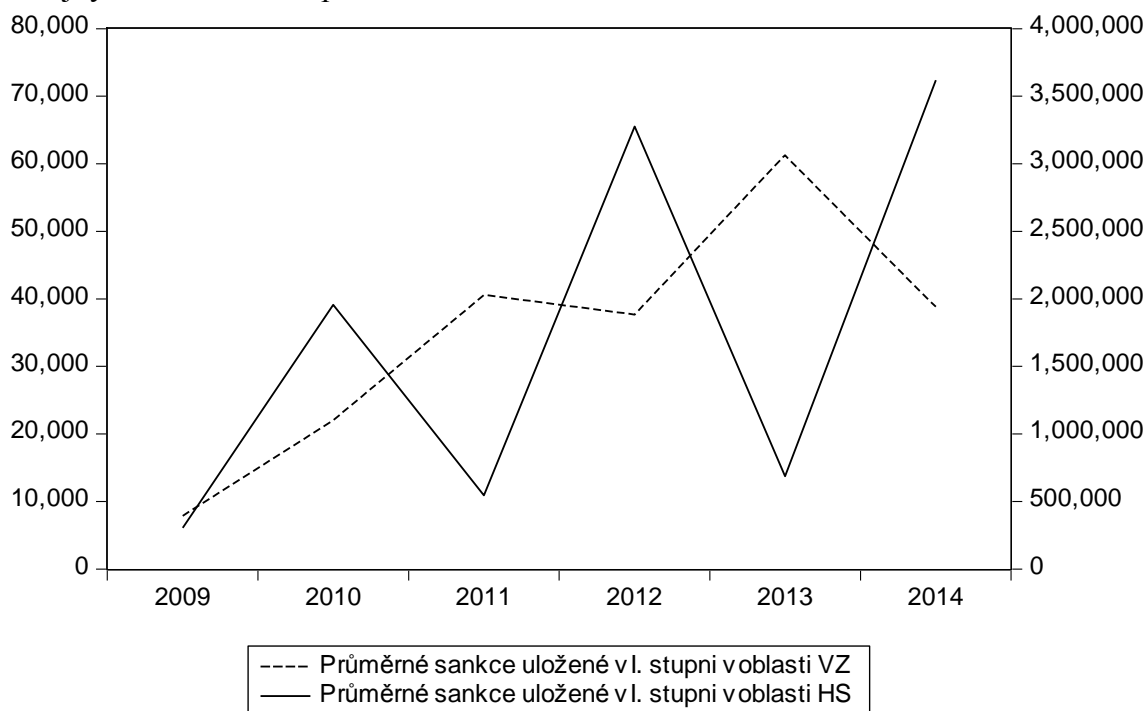
Z obrázku č. 1 je u pokut uložených v prvostupňovém řízení u hospodářské soutěže patrný nárůst v roce 2004 a v roce 2007. Výkyv v roce 2004 je způsoben pokutou ve výši 484,000,000 Kč, která byla udělena všem stavebním spořitelnám působících na trhu ČR. Stavební spořitelny od roku 1997 vyměňovaly hlavně údaje o počtu uzavřených smluv. Na základě toho byly Úřadem nařčeny, že tato dohoda následně v roce 1999 vytvořila předpoklady pro zakázané jednání ve vzájemné shodě při stanovování poplatků za vedení účtů stavebního spoření a v případě pěti účastníků řízení rovněž při zavedení rozdílného

⁷ §12 zákona č. 143/2001 Sb.

zpoplatnění vedení účtu stavebního spoření u nových a starších smluv o stavebním spoření, resp. zavedení tzv. poplatku za úrokové zvýhodnění pro starší smlouvy⁸. Proti této pokutě byl podán rozklad. Předseda úřadu následně rozhodnutí zrušil a vrátil správnímu orgánu prvního stupně. Ten v roce 2005 opět vydal rozhodnutí o pokutě v celkové výši 201,000,000 Kč. Po podání druhého rozkladu byla věc opět hodnocena správním orgánem prvního stupně, který rozhodl o pokutě 55,000,000 Kč. Tato pokuta byla po rozkladu potvrzena předsedou Úřadu a následně byla stavebními spořitelny podána žaloba ke Krajskému soudu v Brně. Ten svým rozsudkem v roce 2008 pokuty zrušil. Úřad podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který v roce 2011 kasační stížnost zamítl. Další velkou pokutou v roce 2004 byla pokuta v oblasti zneužití dominantního postavení na trhu pro firmu Český Telecom a.s. ve výši 90,000,000 za znemožnění alternativním operátorům nabízet koncovým zákazníkům služby ADSL za srovnatelných podmínek. Český Telecom podal rozklad, kde byla pokuta potvrzena a zaplacená⁹.

V roce 2007 tvoří výkyv jediná pokuta v oblasti kartelu o rozdělení trhu udělená šestnácti nadnárodním strojírenským firmám, které si mezi sebou rozdělily trh tzv. plynem izolovaného spínacího ústrojí. Případ je zajímavý rovněž tím, že byly sankcionovány v historii vůbec poprvé i firmy, které v České republice nepůsobily. Pokuta byla pravomocná¹⁰. V oblasti veřejných zakázek je zřetelný setrvalý nárůst začínající v roce 2009, kdy byly uděleny pokuty ve výši 3,997,000 Kč a maxima dosáhly v roce 2013 a to výše 58,761,000 Kč. Historicky nejvyšší pokutu dostala společnost České dráhy a.s. a to ve výši 25,000,000 Kč.

Obrázek 2: Průměrná výše pokuty udělená Úřadem v prvostupňovém rozhodnutí v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

⁸ Výroční zpráva úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, 2004

⁹ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 6. 2009, č. j. 62 Ca 5/2007 - 72

¹⁰ Webový portál ÚOHS: Výroční zpráva 2007 [online][vid. 14. 10. 2015]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>.

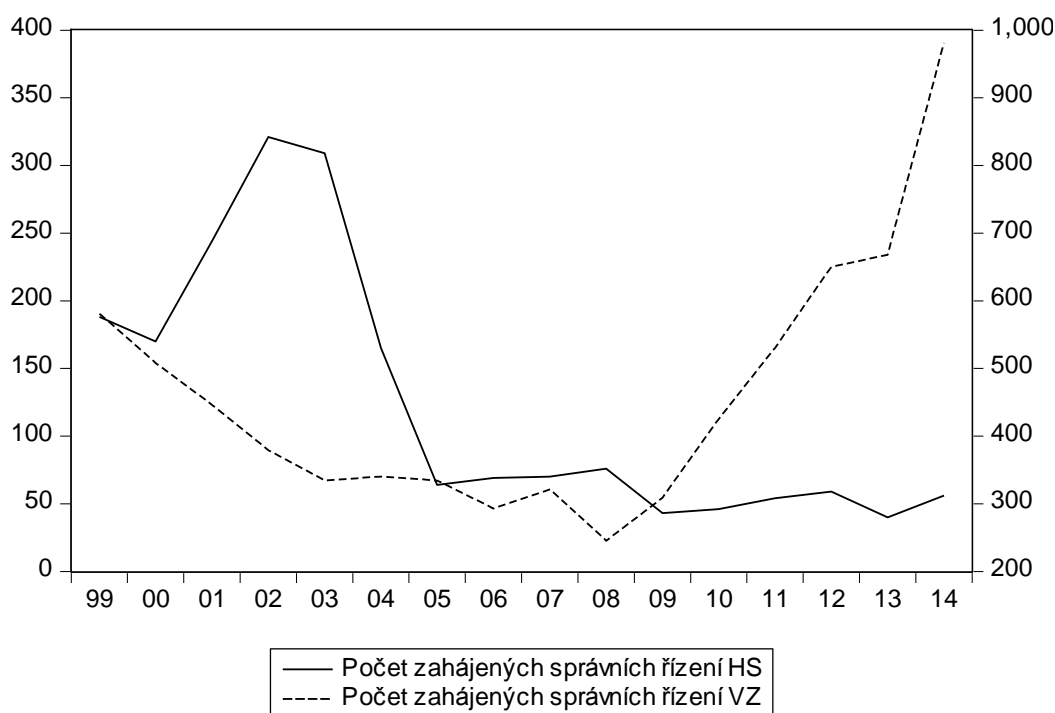
Z obrázku č. 2 je patrný trend postupného zvyšování průměrné pokuty udělené v prvním stupni v oblasti veřejných zakázek. Kromě Českých drah a.s. dostala ještě v roce 2013 pokutu Armádní servisní ve výši 4,000,000 Kč a Úřad vlády ČR ve výši 1,200,000 Kč. V roce 2012 byly nejvyšší pokuty uděleny Hlavnímu městu Praha ve výši 5,000,000 Kč a Severočeské vodárenské společnosti ve stejné výši.

Z analýzy pokut udělených úřadem v prvostupňovém řízení jednoznačně vyplývá, že v oblasti veřejných zakázek je patrný výrazný rostoucí trend počínaje rokem 2009, prakticky stejně kopírovaný průměrnou výší pokut v prvostupňovém řízení. V oblasti hospodářské soutěže je naopak patrný jistý stabilizační trend po letech 2004-2007, kdy výše udělených pokut dosahovala maximální výše v historii Úřadu.

4 Správní řízení v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

Následující kapitola je věnována ukazatelům a hodnotám týkající se správních řízení, které probíhají na Úřadě v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže, včetně jejich vzájemného srovnání.

Obrázek 3: Počet zahájených správních řízení v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

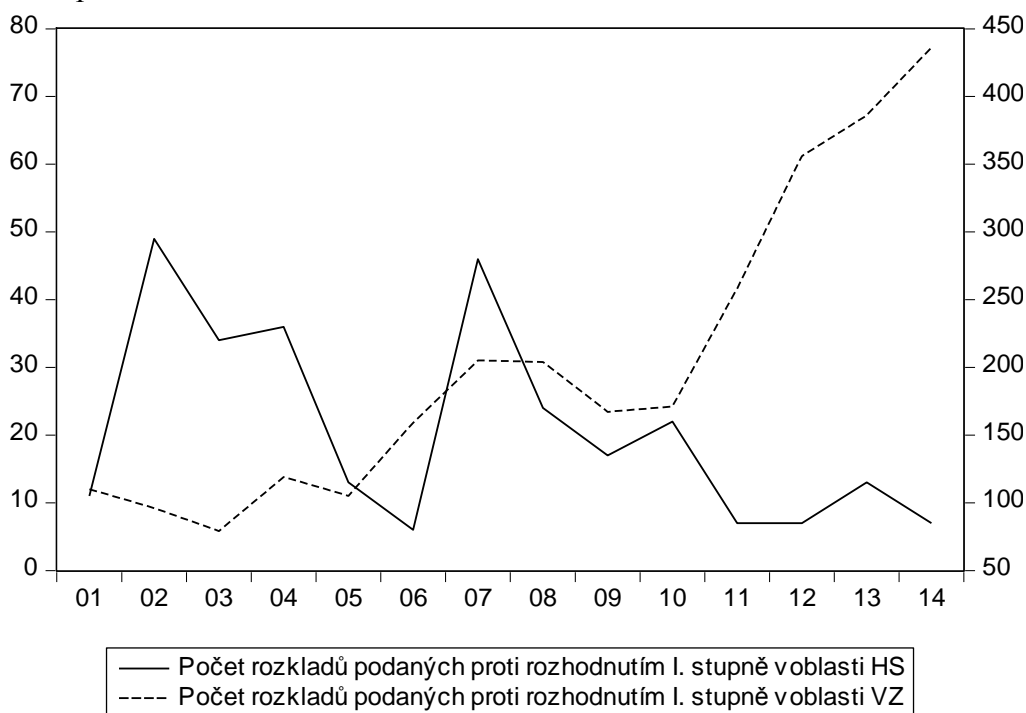
Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 10. 3. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

Z obrázku č. 3 je zřejmá převaha v počtu zahájených správních řízení v oblasti veřejných zakázek ve srovnání s hospodářskou soutěží. Jak je patrné, že i v posledních letech data vykazující rostoucí tendenci zahájených správních řízení v oblasti veřejných zakázek, načež v oblasti hospodářské soutěže spíše převažuje vyrovnaný trend. Lze také říci, že v oblasti veřejných zakázek naproti hospodářské soutěže je realizováno více výběrových řízení, a tím pádem je zde výskyt pochybení (např. nepřiměřené (diskriminační) nastavení kvalifikačních předpokladů, neoprávněné zrušení zadávacího řízení zadavatelem, porušení uveřejňovaných povinností atd.), a tím také následně zahájených správních řízení vyšší. V sekci hospodářské soutěže jednoznačně převažují zahájená správní řízení týkající se fúzí, jelikož je to jediný

způsob, jak lze spojování společností schválit, a lze říci, že zájem v této oblasti vykazuje rostoucí trend. Nejvyšší počet zahájených správních řízení v oblasti hospodářské soutěže byl dosažen v roce 2003, v celkové výši 283, z toho byly správní řízení týkající se fúzí v hodnotě 239. V oblasti veřejných zakázek byla nejvyšší hodnota dosažena v roce 2014, a to v celkové výši 981 správních řízení. U veřejných zakázek v celé časové řadě výrazně převažují správní řízení zahájená na návrh. Propad u hospodářské soutěže byl zaznamenán v roce 2013, kdy bylo zahájeno jen 40 správních řízení, v oblasti veřejných zakázek byl tento pokles vykázán v roce 2008. Došlo k zahájení 245 správních řízení. Převaha správních řízení v oblasti hospodářské soutěže v letech 2000 – 2008 je dána hlavně počtem řízení v oblasti spojování podniků. Velký nárůst počtu správních řízení v oblasti veřejných zakázek je způsoben nejen novelami Zákona o veřejných zakázkách, kdy byla zvýšena maximální výše pokut udělovaných Úřadem, ale také zvýšením podnětů od veřejnosti.

Největší počet vydaných rozhodnutí v oblasti hospodářské soutěže byl v roce 2014 s celkovým počtem 63, ve stejném roce bylo také v oblasti veřejných zakázek vydáno nejvíce rozhodnutí, celkem 1063 rozhodnutí. Nejmenšího počtu v první oblasti bylo dosaženo v roce 2013, kdy bylo vypracováno 37 rozhodnutí, u veřejných zakázek se jedná za dané sledované období o rok 2009, kdy Úřad vydal 508 rozhodnutí. Kolísavý trend týkající se počtu vydaných rozhodnutí I. stupně ve srovnání s počtem zahájených správních řízení může být také způsoben různou délkou trvání jednotlivých řízení s ohledem na složitost případu, shromažďování podkladů, prokazování porušení soutěžních pravidel, vyslýchání svědků, získávání důkazů atd.

Obrázek 4: Počet rozkladů podaných proti rozhodnutím I. stupně v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

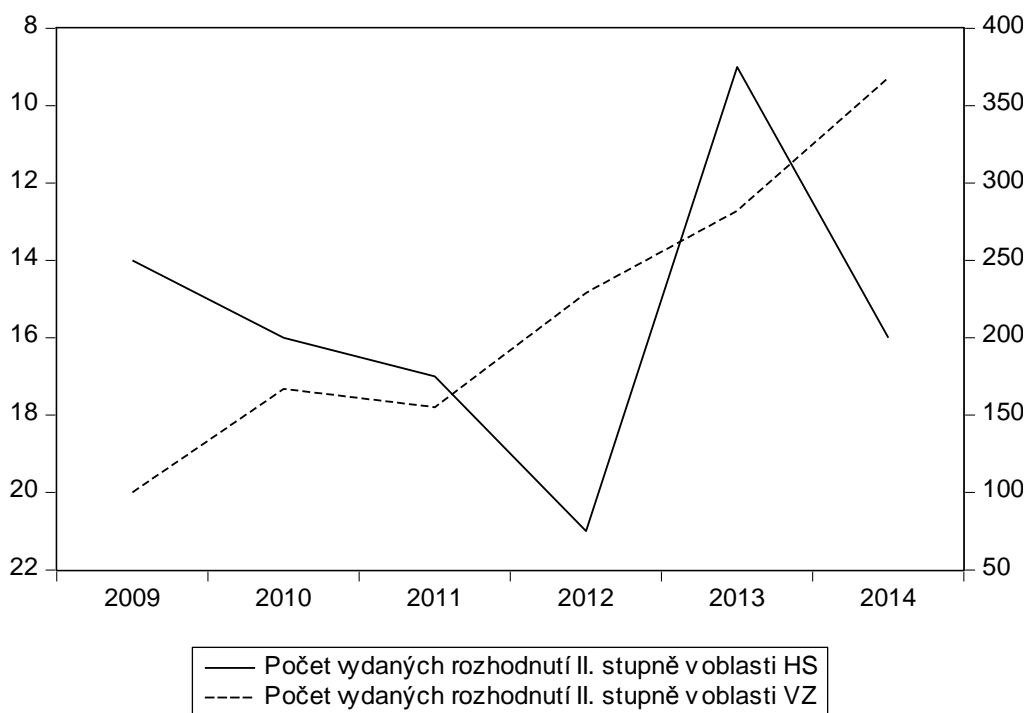

Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 10. 3. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

Obrázek č. 4 zobrazuje rostoucí trend v počtu rozkladů podaných proti rozhodnutím I. stupně v oblasti veřejných zakázek ve srovnání s hospodářskou soutěží, kde je zaznamenána spíše klesající tendence. Rozhodnutí I. stupně je možné napadnout rozkladem přímo k předsedovi

Úřadu, který o něm rozhodne ve II. stupni. Můžou nastat dvě situace, buď předseda námitkám rozkladu vyhoví, rozhodnutí I. stupně zruší a celý případ vrátí k dalšímu projednání. V opačném případě rozklad zamítne a potvrdí rozhodnutí I. stupně. V některých případech dochází také k částečnému zrušení či změně napadeného rozhodnutí. Lze říci, že klesající trend podaných rozkladů vypovídá o zkvalitnění rozhodnutí I. stupně. Nejvíce rozkladů týkající se hospodářské soutěže bylo podáno v roce 2002 s celkovým počtem 49, u veřejných zakázek se jedná o rok 2014, kdy bylo zaznamenáno celkem 436 rozkladů. Naopak nejméně rozkladů bylo v první oblasti evidováno v roce 2006 s celkovým počtem 6 rozkladů, u veřejných zakázek to byl rok 2003, kdy bylo podáno 79 rozkladů.

Obrázek 5: Počet vydaných rozhodnutí II. stupně v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 6. 6. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

Z obrázku č. 5 vyplývá rostoucí tendence v počtu vydaných rozhodnutí II. stupně v obou oblastech. Je však zřetelné, že v oblasti veřejných zakázek se jedná o podstatně jiný objem vydaných rozhodnutí II. stupně ve srovnání s hospodářskou soutěží. Nejvíce rozhodnutí II. stupně bylo vydáno v oblasti hospodářské soutěže v roce 2012, s celkovým počtem 21, u veřejných zakázek se jedná o rok 2014, kdy bylo evidováno 368 rozhodnutí. Naopak nejméně rozhodnutí bylo v prvním případě zaznamenáno v roce 2013 ve výši 9 rozhodnutí, co se týče veřejných zakázek, jedná se o rok 2009 s celkovým počtem 100 rozhodnutí.

Proti rozhodnutí II. stupně není možné podat opravný prostředek, jedinou možností je jeho napadení žalobou u správního soudu (Krajský soud v Brně). Žaloba může být zamítnuta nebo jí může být zcela či částečně vyhověno. Rozhodnutí II. stupně je poté zrušeno a vyžadováno opětovné řízení, kde je Úřad vázán právním názorem soudu. Proti rozsudku Krajského soudu lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, kde může být daný rozsudek zrušen či potvrzen. K právům účastníků řízení náleží také v případě potřeby podání stížnosti k Ústavnímu soudu.

Tabulka 1: Nejvyšší pokuty udělené Úřadem včetně soudního rozhodnutí

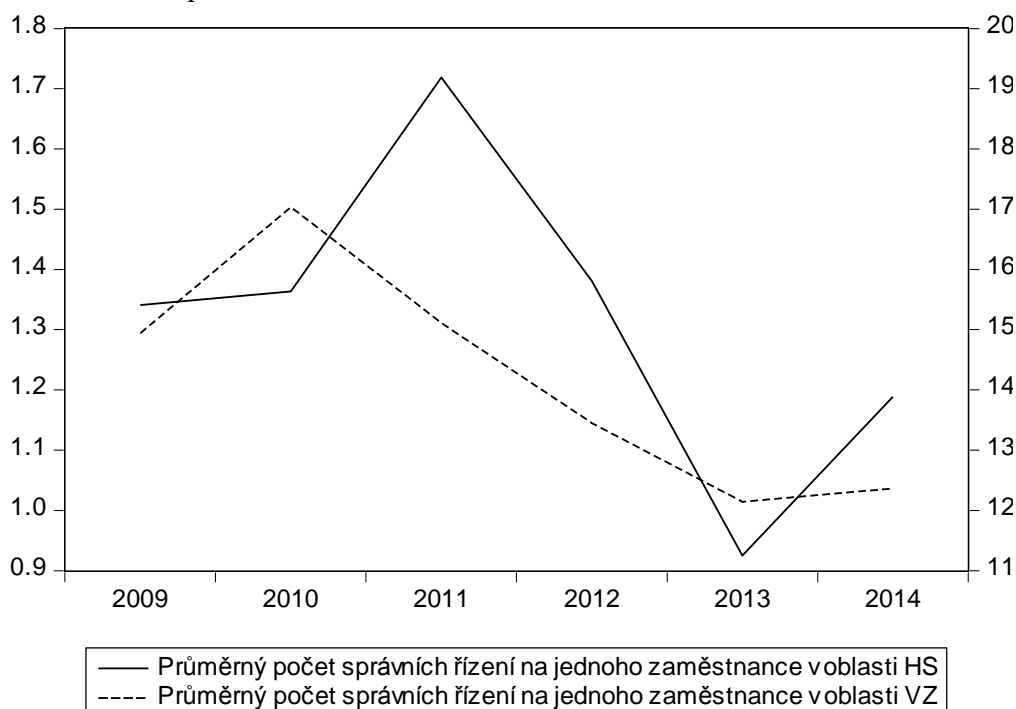
Správní řízení	Výše pokuty udělená Úřadem	Výše pokuty dle soudního rozhodnutí
16 výrobců plynem izolovaného spínacího ústrojí	979 221 000 Kč	Výše pokuty je konečná
Kartel šesti stavebních spořitelů	484 000 000 Kč	Pokuta zrušena
Zneužití dominantního postavení firmou RWE Transgas	370 000 000 Kč	Zatím nerozhodnuto
6 distributorů pohonných hmot	313 000 000 Kč	Pokuta zrušena
České dráhy a.s.	270 000 000 Kč	Pokuta zrušena
Český Telecom	210 000 000 Kč	Pokuta potvrzena

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

V Tabulce č. 1 jsou uvedeny nejvyšší pokuty udělené Úřadem. Všechny se týkají oblasti hospodářské soutěže. Je to způsobeno tím, že zatímco u veřejných zakázek je při opakovaném správním deliktu pokuta limitována 40 miliony Kč. V oblasti hospodářské soutěže je maximální výše pokuty stanovena 10% čistého obrátu dosaženého za poslední účetní období. Nejvyšší pokuta v oblasti veřejných zakázek je ve výši 25 milionů Kč udělena českým drahám, a.s., a v současné době je pokuta zrušena Krajským soudem v Brně¹¹.

5 Schválený rozpočet Úřadu a počet zaměstnanců v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

Následující kapitola je věnována průměrnému počtu správních řízení na jednoho zaměstnance v jednotlivých oblastech a také schválenému rozpočtu pro daný Úřad.

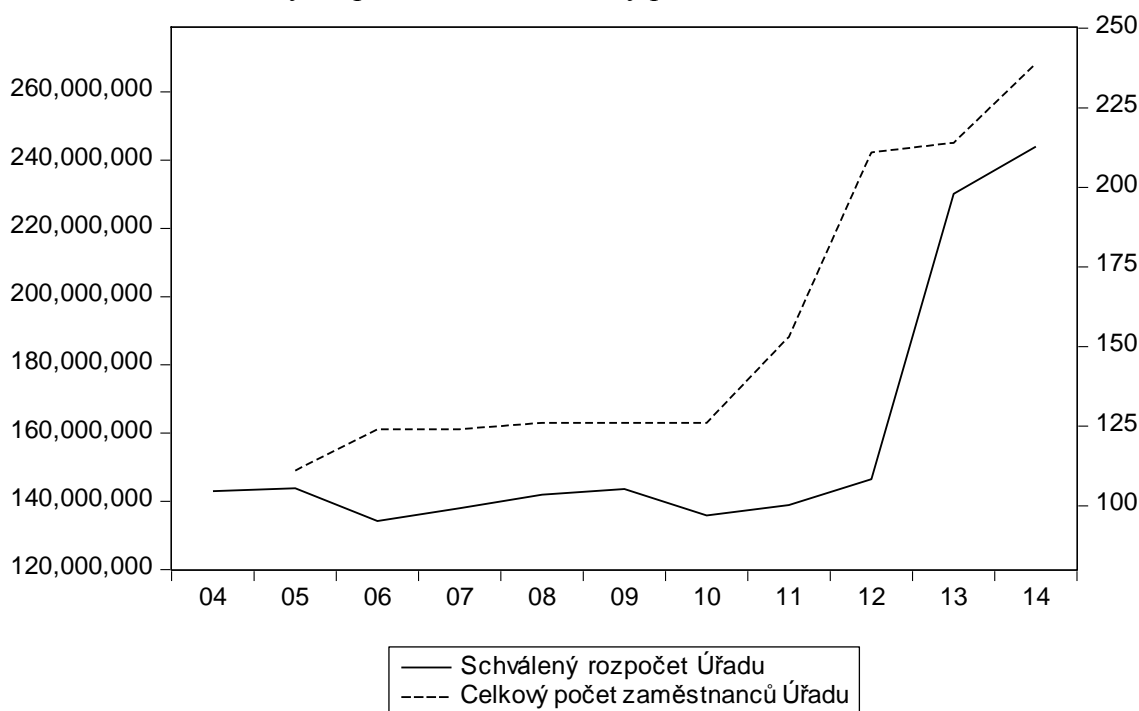
Obrázek 6: Průměrný počet správních řízení na jednoho zaměstnance v oblasti veřejných zakázek a hospodářské soutěže

Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

¹¹ Nejvyšší kontrolní úřad

Obrázek č. 6 jasně zobrazuje, že zatímco na jednoho zaměstnance sekce zabývající se hospodářskou soutěží připadá v průměru 1,8 správního řízení I. stupně, tak v oblasti veřejných zakázek to je max. 17 správních řízení. Za sledované období bylo nejvyššího počtu zaměstnanců v oblasti veřejných zakázek dosaženo v roce 2014 s celkovým počtem 86 osob. V oblasti hospodářské soutěže se jedná taktéž o rok 2014, kdy v dané oblasti pracovalo 53 osob. Nejnižší počet zaměstnanců v první oblasti byl zaznamenán v roce 2007 a 2010, v celkové výši 30, u hospodářské soutěže se jedná o rok 2011, kdy zde pracovalo 32 osob.

Obrázek 7: Schválený rozpočet Úřadu a celkový počet zaměstnanců

Zdroj: Webový portál ÚOHS: Výroční zprávy [online] [vid. 3. 5. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html, vlastní úprava

Lze říci, že Obrázek č. 7, který zobrazuje rostoucí trend schváleného rozpočtu Úřadu je jakýmsi odrazem také zvyšujícího se počtu přijímaných zaměstnanců. Je pochopitelné, že s nárůstem počtu zaměstnanců jsou náklady na veškerou agendu a procesy vyšší. Příjem nových zaměstnanců lze přisoudit zejména rozšiřujícím se legislativním požadavkům a nárokům, které se týkají problematik řešených Úřadem a zejména také rozšířením činnosti a působnosti v dalších oblastech, ve kterých začal Úřad působit. Nejvyšší schválený rozpočet byl v roce 2014 ve výši 244.015.994,- CZK, k výraznému nárůstu rozpočtu došlo v roce 2013, kdy byl schválen ve výši 230.187.000,- CZK oproti roku 2012, kdy dosahoval částky 146.516.000,- CZK. Nejvíce zaměstnanců měl Úřad za sledované období v roce 2014 v celkové výši 239 osob, naopak nejméně osob bylo na dané instituce zaměstnáno v roce 2005, tj. 111 osob. Rok 2011 pro ÚOHS znamenal zásadní změny na personální úrovni. Dlouhodobá a detailní příprava na novelu zákona o veřejných zakázkách, obsahující velké množství významných změn, znamenala zvyšování počtu zaměstnanců. Došlo k navýšení limitu kmenových zaměstnanců z původních 126 na 153. Noví zaměstnanci nastoupili především do Sekce veřejných zakázek. Nábor nových zaměstnanců pokračoval kontinuálně i v dalších letech.

Závěr

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má nezastupitelnou roli nejen v dohledu nad ochranou hospodářské soutěže, ale i nad veřejnými zakázkami. Prakticky od počátku sledovaného období v roce 1999 byl vyšší počet zahájených správních řízení v oblasti veřejných zakázek nad počtem zahájených správních řízení v oblasti hospodářské soutěže. Tento trend je patrný prakticky ve všech oblastech, které se týkají správních řízení. Opačná situace je ve výši uložených sankcí, kdy z velké části dominují pokuty udělené Úřadem v oblasti hospodářské soutěže, ale to je dáno především maximálním stropem sankce, kdy v oblasti hospodářské soutěže je vyšší než v oblasti veřejných zakázek. Dále je patrný obrovský růstový trend v oblasti správních řízení týkajících se oblasti veřejných zakázek. Naproti tomu je ve správních řízeních v oblasti hospodářské soutěže vidět jistý stabilizační trend, kdy jejich počet zůstává na přibližně stejné výši. Je také nutné podotknout, že v této oblasti tvoří většinu správních řízení týkající se spojování soutěžitelů.

S velkým nárůstem správních řízení úzce souvisí navyšování rozpočtu Úřadu a hlavně také od roku 2011 setrvalý nárůst počtu zaměstnanců. V organizační struktuře je tudíž, co se týče počtu zaměstnanců v současnosti největší sekce veřejných zakázek. Počet správních řízení v oblasti veřejných zakázek k počtu zaměstnanců sekce veřejných zakázek kolísá průměrně od 8 do 17, naproti tomu v oblasti hospodářské soutěže nepřevyší počet správních řízení na jednoho zaměstnance hodnotu 1,7 v letech 2009-2014¹².

Literatura

- [1] BERGEROVÁ, E., 2005. *Veřejné zakázky v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-86861-84-8.
- [2] PELC, V., 1995. *Hospodářská soutěž*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-124-0.
- [3] PELLEŠOVÁ, P., 2008. *Role Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v politice tvorby a ochrany konkurenčního prostředí* [online]. [vid. 20. října. 2015]. Dostupné z: mpira.ub.uni-muenchen.de/12093/3/MPRA_paper_12093.pdf
- [4] PRAVEC, J., 2014. *Šrouby nad veřejnými zakázkami povolují*. Ekonom: týdeník vydavatelství Economia, LVIII, 40, 14-17.
- [5] RAUS, D. a R. NERUDA, 2005. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1.vyd. Brno: CP Books, a. s. ISBN 80-251-0394-3.
- [6] TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2007. *Veřejné zakázky v České republice: korupce nebo transparentnost?* [online]. Praha: Transparency International. Dostupné z: www.transparency.cz/verejne-zakazky-ceske-republice-korupce-transparentnost/
- [7] ÚOHS. *Výroční zprávy* [online]. [vid. 20. srpna. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html
- [8] Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. *Portál veřejné správy* [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62419&nr=137~2F2006&rpp=15#local-content

¹² Vlastní výpočet dle: ÚOHS. *Výroční zprávy* [online]. [vid. 20. 6. 2015]. Dostupné z: www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html

- [9] Zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení. *Portál veřejné správy* [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62421&nr=139~2F2006&rpp=15#local-content
- [10] Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. *Portál veřejné správy* [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51286&nr=143~2F2001&rpp=15#local-content
- [11] Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. *Portál veřejné správy* [online]. [vid. 20. června 2015]. Dostupné z: portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=44483&nr=273~2F1996&rpp=15#local-content